

33 מצויות פאסאזשן
מלך: מלך יאקב ע'ל

שתר אדמתא תרשיש מרס מרסנא קמוכן שבעת שרי פרס ומדי ראי פג
המלך הישבים ראשנה במלכות: (10)
מלך: מ' ע'ל

10
מלכותא ואת תפארת גדולתו ימים רבים שמונים ומאת יום:
מלך: מ' ע'ל

מיד והקרוכו אליו כרשנא שתר אדמתא תרשיש איר לר
כל פסוק זה על שום קרבנות נאמר כרשנא אצרו מלאכי השרת לפני הקב"ה
רביע כלום הקריבו לפניו כרים בני שנה כרך שהקריבו ישראל לפניו
שתר כלום הקריבו לפניו שתי תורין אדמתא כלום בני לפניו מוכח אדמה
תרשיש כלום שמשו לפניו בבני כרונה ודתיב כרו תרשיש ושהם וישפה
מרס כלום מירסו ברם לפניו מרסנא כלום מירסו במנחות לפניו נצוכן כלום
הכינו שלחן לפניו ויאמר מוכן חנא מוכן זה דמן ולמה נקרא שמו
ממוכן שמוכן לפורענות (11)
מלך: מ' ע'ל

11
מלכותא ואת תפארת גדולתו ימים רבים שמונים ומאת יום:
מלך: מ' ע'ל

ולכאו תמוה מדוע
דוקא כעת טענו המלאכים טענות אלו,
הרי כעת עדיין לא נגזרה גזירתו של
המזן, ומה אכפ"ל למלאכים בסעודה
של מלך פרס טענות ששייכות
לסניגוריא לכלל ישראל. וכי כשעושים
סעודה אצל הנשיא 'טראמפ' שואלים
המלאכים את הקב"ה 'כלום תרמו
לפניך תרומות ומעשרות?'

12
מלכותא ואת תפארת גדולתו ימים רבים שמונים ומאת יום:
מלך: מ' ע'ל

12
מלכותא ואת תפארת גדולתו ימים רבים שמונים ומאת יום:
מלך: מ' ע'ל

13
מלכותא ואת תפארת גדולתו ימים רבים שמונים ומאת יום:
מלך: מ' ע'ל

13
מלכותא ואת תפארת גדולתו ימים רבים שמונים ומאת יום:
מלך: מ' ע'ל

14
מלכותא ואת תפארת גדולתו ימים רבים שמונים ומאת יום:
מלך: מ' ע'ל

14
מלכותא ואת תפארת גדולתו ימים רבים שמונים ומאת יום:
מלך: מ' ע'ל

15
מלכותא ואת תפארת גדולתו ימים רבים שמונים ומאת יום:
מלך: מ' ע'ל

בימים ההם כשבת המלך וכתוב
כתריה בשנת שלש למלוכו אמר רבא מאי
כשבת לאתר שנתישבה דעתו אמר בלשצר
חשב וטעה אנא חשיבנא ולא טעינא מאי
היא דכתיב כי לפי מלאת לבבל שבעים
שנה אפקוד אתכם וכתוב למלאות
לחרבות ירושלם שבעים שנה חשוב ארבעין
וחמש דנבוכדנצר ועשרים ותלת דאיל מרוך
ותרתי ידיה הא שבעים אפיק מאני דבי
מקדשא ואשתמש בהו

15
מלכותא ואת תפארת גדולתו ימים רבים שמונים ומאת יום:
מלך: מ' ע'ל

והקרב אליו פרשנא

מעשרה כתרין דמסאבותא^א, ובהיות שהמקדש קרוי בקדושה 'בירה' (ראה דברי הימים א' כט, יט), לכך קרוי ג"כ 'שושן הבירה' בטומאה.

ולזה אמר בימים ההם, כלומר בימים ההם שנתקטן מלכותו והיה לו להיות נעצב, והוא אדרבה עשה משתה גדול מחמת שהיה אצלו ניוחש ולומך שהראו לו מן השמים שנתקטן מלכותו וכל ישראל נשארו תחת ממשלתו ורימזו לו בזה לאבדם, ושמח בזה שמחה גדולה. ולזה אף בימים ההם, כלומר אף שנתקטן מלכותו אשר מלך מקודם מהודו ועד כוש שהוא מסוף העולם ועד סופו, ואחר כך לא מלך רק על ק"ז מדינות והיה ראוי להיות נעצב, עם כל זה כאשר נתישבה דעתו שחשב בדעתו שלא יהיה שוב שום פקידה על ישראל כמו שאמרו בש"ס (מגילה טו) שחשב וטעה. וכאשר הוחלט בדעתו להושיב כסאו בשושן להחטיא ישראל ולאבדם, עשה משתה גדול ההוא, וסיבת המשתה הגדול יתבאר בכתוב אחר כך. וידוע שבכל מקום אשר נאמר מלך סתם מרומז ג"כ על הקב"ה (אסתר ג, ט), והכוונה שהקב"ה ברחמיו הושיב ג"כ כסאו בשושן לשמור הצדיקים אשר בתוכה מן החטא.

קבוצה ב' ג' - ס' (17)

האֵת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֵתֶם וְהֵב וְכִסֶּף וְזָהָב וְתִכְלֵת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ וְעִזִּים: וְעֹרֹת אֵילִם מְאֻדָּמִים וְעֹרֹת תְּחָשִׁים וְעִצֵי שִׁטִּים: שָׁמֶן לְמָאֵר בְּשִׁמְיִם לְשִׁמֵן הַמִּשְׁחָה וְלְקִטְרֹת הַסַּמִּים: אֲבִי־שָׁהִם וְאֲבִי מֵלָאִים לְאֶפֶד וְלִחֹשֶׁן:

כ"א - א' (18)

שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה דָּנָרִים הָאֲמֹרִים זַעֲנִין כּוֹלֵם הוֹנְכֵרוּ לְמַלְאֲכַת הַמַּשְׁכָּן 16 לְבַגְדֵי כְהוֹנֵה, כְּשֶׁמִּדְּקָק נָהֵם:

מִנְכַל תְּלַפְּוֹת עֲזֵם אֲחָז' כְּבֹאֲוִי (19)

וּבְזֶה יִבָּן מֵאֲמַר בְּמִדְרַשׁ אֲחִישֶׁרֶשׁ, וְיִלְ, אָמְרוּ מִלְּאֲכֵי הַשָּׁרֵת לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אִם מְתַקְּיָמָת עֲצָתוֹ שֶׁל רִשָּׁע זֶה מִי מְקַרֵּב לְפָנָי. בְּרִשָּׁא, מִי מְקַרֵּב לְפָנָי פֶּר

מִנְכַל תְּלַפְּוֹת עֲזֵם אֲחָז' כְּבֹאֲוִי

(ב) בימים ההם כשבת. צורך הנס של סיפור המשתה ומה שהיה בשושן, נראה שמספר גודל השנאה של אחשוורוש ותחבולותיו היה רק לכלותם, שהרי בחשבו שכבר כלה הזמן פקידה נתישבה דעתו כמבואר בש"ס (מגילה יא:), והטעם כי ידע שלא יכון מלכותו בקיום ישראל, ורצה לכלות הקדושה מקרב הארץ ולהשרות הטומאה בארץ, כדרך שעשו דור הפלגה כמו שכתב האלשיך שם (אסתר א, א), וכמו שאבאר, וכל מחשבתו היה רק להחטיאם למען יוכל לכלותם, כמו שפירשו המפרשים בקרא ד'וירעו אותנו המצרים' (דברים כו, ו), שעשו אותנו רעים וחטאים ואחר כך 'ויענונו'. וכן עשה אחשוורוש משתה והעמיד להם זונות נגד פניהם שיעשו בהם כרצונם. ולאשר בשושן היה מרדכי וכל סנהדרין, ולזאת שם פניו בשושן מקום הגדולים להחטיאם, כי בנפול הראשים יפול העם. והכ' של כשבת הוא סימן תכפיות, שתיכף כשבת על כסא מלכותו אשר בשושן עשה משתה לכל שרים של כל מדינה, דהיינו כל השרים שהישראל תחת ממשלתם להתיעץ עמם איך לאבדם, שממנו יראו וכן יעשו שרי הארצות על ישראל להחטיאם ולאבדם.

ולכך נקרא שושן הבירה, כי אחשוורוש שכל מגמתו היה להשמיד את ישראל בכדי להאביד ולסלק הקדושה מהארץ ולהשריש הטומאה בארץ, כדרך שעשו דור הפלגה שביקשו לבנות עיר ומגדל, מטעם שכתב האלשיך (בראשית יא, א-ד) כי כמו שיש מקומות מוכנים להשראת קדושה כמו ירושלים ובית המקדש, כן יש מקומות להשראת הטומאה, וביקשו דור הפלגה לבנות עיר במקום ירושלים ומגדל במקום בית המקדש, וכן אחשוורוש רצה לעקור ישראל וממילא יוחסר מקום השראת קדושה ויהיה לו כח להשרות הטומאה בארץ, ומצא מקום להשראת טומאה שהוא שושן שהיה בו המן שהיו יונקים מהס"ם ועשרה בנים שהיו יונקים

בגדו זה נתן עצה להחמיאם בינו ובזנות וזהו והשתיה כדת אין אדם שפרושו שלא יאנסו לשתות כדת משה הכוס בשתי פעמים כדברי רז"ל, שמה בבת אחת הרי זה נרנן, בשלשה הרי זה נאותן כו', אלא הנדרד הנדר בשתי פעמים, והרשע צוה השתיה שיכריחו שיהיה כדת אין אדם לעשות כן אלא יניחו לעשות כרצון איש ואיש לשתותו בבת אחת או בשלשה וכי כרי שיתנאו וישתו וישקרו ויקלקלו בזנות שהושיב אצלם כמו שעשה עם חנה ויחזור קלקולו במקומו:

בחזור לענין, שאחשורוש בראותו שהמשכן היה לתקון העולם כמדבר, רצה להחזירו לקלקולו, ומה עשה הכין בתבנית המשכן מצד הטמאה כדי להגביר הסמרא אחרת על הקדושה חס ושלום, ולכן נתעטף עצמו בבגדי כהנה להדמות עצמו דוגמת בהן גדול הלובש בגדי כהונה לשמש בהם בטמאה:

והנה בין שהכין דוגמת משכן הקודש מצד הטמאה, לכן פתחו המלאכים במליצות קרבנות ישראל שהיו עושין במשכן ובמקדש, רבונן של עולם מי מקריב לפניך פדן שנה, מי מקריב לפניך שתי תורים, מי בונה לפניך מזבח אדמה, מי לובש בגדי כהנה, ומשמש לפניך וכי. כלומר כבד הרשע עשה דוגמת-משכן אם אתה מצליחו יאמר מי יעשה כל זה לפני המקום, דמי יכול להחזירם חס ושלום, וכמו שאמר הקו, אלוה של אלו ישן הוא חס ושלום והוא זקן כדברי חז"ל במדרש, כי הם בדתם סוברים שאין ישראל חוזרים עוד לקדמותם, לכן ענדה לפה תישן ה' והקדוש, ברוך הוא השיב ישראל בני הם רעי הם וכי, לא עזב ולא יעזוב, מיד בלב עצתו ונהנה ושתה שהיא דוגמת בת ונגו של סמאל דהינו הקו, והוא עצמו קמרג עליה להנהגה פי מצד הטמאה הכל קמטה אלו עם אלו בנודע, וישראל קבלו התורה ברצון ונתקיים התקון:

20
 יצחק עם בנים ז'

ונראה כי בלא"ה יש להבין בשני סעודות שעשה אחשורוש, אחת מתחלת ק"פ יום, ובמלאותם חזר ועשה שבעה ימים, ואז ביום השביעי הוטב לכו, ולמה לא עשה כן בכל ק"פ ימים.
 אמנם לדרכינו נראה, כי אמרו בגמרא (וי' טו:) עד חצי המלכות, ולא דבר החוצץ בין המלכות, זה בנין בית המקדש. ויש להבין מה ענין חוצץ

בן שנה. שתר, מי מקריב לפניך שתי תורים. אדמתא, מי בונה לפניך מזבח אדמה. תרשיש, מי לובש בגדי כהנה ומשמש לפניך כמה דאת אמרת תרשיש ושהם וישפה. מרם, מי מקריב לפניך את העופות. מרסנא, מי מקריב לפניך את הסלילות. ממוכו, מי מכין לפניך את המזבח. באותה שעה אמר הקדוש ברוך הוא לישראל בני הם רעי הם קרובי הם אוהבי הם, בני וכי:

קשות, דלמה לא הליצו המלאכים על ישראל בשאר מצות שבתורה, לומר מי יהלך בלולב, מי יניח תפילין וציצית ומזוזה, וכאלה רבות, ולא הליצו פי אם בענין קרבנות בלבד. גם נבין גם כן מאמר במגילה, תפארת גדלתו, מלמד שנתעטף בגדי כהנה ישוב, דמה בן צוה אחשורוש. וגם נבין גם כן מהו בן בעשית המשמה ולהושיב להם זונות כדי להחמיאם:

אמנם דע שבמשכן הביאו י"ג דברים, זהב וכסף ונחשת ותכלת וארנמן וכי ותולעת שני וכי. הנה י"ג דברים מנין בקרא כנגד י"ג עגלים שנעשו כדי לכפר עליהם, כדאיתא במדרש תהלים. והנה במשמה שעשה אחשורוש בעצת המן הרשע להחמיא את ישראל תמצא י"ג דברים. חור, כרפ"ס, ותכל"ת, בו"י, ארנמן, גלילי כסף, עמודי שש, מטות זהב וכסף ערב כסף וזהב ועשה תולדה ממתכת אחר ועשה ממנו מטות כמו שפרשו חז"ל, כה"ט, וש"ש, וד"ר, וסוהר"ת, וכלים מפלים שונים היו בלים דיוטיריטא של כלי זכוכית שרואים פניהם בהם, יפים ויקרים בכלי זהב, כדאיתא במדרש. הרי י"ג דברים:

והנה, בן הרשע להכניס קודש בחול. ובראות שנתרב המקדש וקנה וטעה, כדברי רז"ל במסכת מגילה, חשב מחשבות לחזור העולם לקלקולו, בידעו שהמשכן והמקדש היו תקונו כמדבר, לכן עתה שנתרב בקש להגביר הטמאה בעולם בעצת המן הרשע שהוא דוגמת סמאל הרשע, כמו שפירש הרב בעל המפה ז"ל בפירוש על המגילה שעשה, ועשה כדוגמת המשכן שהיה בו י"ג דברים, גם הוא הכין י"ג דברים, וילונין ואהלות כדוגמת המשכן, וכלים מפלים שונים כדוגמת כלי השרת:

ובין שהמן הינו סמאל כמדבר, הוא אשר החמיא לחנה בינו ובזנות כדברי חז"ל סחט ענבים ונתן לה ואחר כך שכב עמה, כדברי רז"ל על פסוק והאדם ידע מאי ידע ידע שבא נחש על חנה וקא עליה וכי, גם

המלך מהודו וכו', בכל זאת לא כינה עצמו מלך ולא ישב על כסאו, כי חשב יבא יומו וישבע קלון. אמנם בימים ההם, בשנה שלישית שראה לדעתו כי שקר נחלו ח"ו לישראל, אז ישב על כסאו וכינה עצמו למלך, ומאז החל המשתה:

והנה היה כאן ספק לאחשורוש, מאין ימנה אלו שבעים שנה בנין בית המקדש, לשל מלכי יהודה שהיה מנין שלהם מניסן, או מנין מלכי אומות העולם, כי בחורבן פסקה מלכות ישראל, והבית נחרב ט' באב ותיכף בהגיע תשרי התחילה שנה ראשונה, ולכך בשנת שלש — שהוא תשרי דבהגיע תשרי התחיל שנה שלישית — תיכף עשה משתה, אמנם בכל זאת לא הטיב לבו, כי אולי מניסן מנינן, אבל במלאות ק"פ ימים, שעברו ימי חורף והגיע ניסן, והרי עדיין אין קול ישועה, אז עשה משתה ואז הטיב לבו, ואז קרא לישראל והראם כלי בית המקדש בחשבו כי אפסה תקוה, ולכך קרא אז ביום הז' לושתי לבוא ערומה, כי כבר נודע מה שכתבו המפרשים, וביחוד איש אלהי מו"ה שלמה אלקבץ בספרו מנות הלוי, כי דעתו היתה כמ"ש במדרש [אס"ד—ג] שתבא ערומה והוא ישגלנה לעין כל, והוא לרוב גבהותו במלכות חשב כל אנשים למה אצלו, וכמו שלא ימנע לבעול בפני אווזים ותרגולים ושאר חיתו ארץ, כן נחשבו בעיניו שאר אנשים, ובזה ביקש להראות עוצם גובה לב מלכותו, ולכך כל זמן שהיה ספק אצלו אולי ימלוך מלך בישראל אז יהיה לבו, לא ביקש לעשות כן: ובמלאות הימים, הגיעו ימים שיש בהם חפץ וסר ספק מלבו, אז גבה רוחו, וחשב עדיין אולי מ"מ יש מקום לתשועת ישראל, אולי היתה השנה מעוברת, וא"כ עדיין לא מלאו ע' שנים, אם נחשב מניסן למלכי ישראל, כי עדיין הוא אדר שני ולא ניסן, ואם כן יפה עשתה ושתי שלא באה, כי אין להתגאות עוד במלוכה, לכך שאל ליודעי עתים היודעים לעבר השנה ולקבוע חדשים, הם ידעו הקביעות וחשבון השנים אם היתה השנה מעוברת או לאו, ואחר כך יפסוק הדין על ושתי וא"ש:

למלכות. ולולי דברי הגמרא נוכל לפתור כמ"ש בפרקי דר"א [ע"ש כפ' יא] כי רנ"ד מלכיות יש בעולם, ובכולן מלך אחשורוש, וכאשר ביטל בנין בית המקדש, ענשו השם שחצי המלכות מרד בו ולא מלך רק על קכ"ז, וא"כ בית המקדש הפסיד לו חצי המלכות, וזהו מאמרו עד חצי המלכות — היינו בית המקדש שגורם הפסד חצי המלכות — ותעש. אמנם חז"ל אמרו דבר החוצץ למלכות, והוא כי כבר נודע יעודי נביאים ויעוד דוד שנבאו על תיקון ובנין הבית האחרון, שיהיו כולם עבדים למלך המשיח [ישעיה מ"ט, כ"ג] והיו מלכים אומניך וכו', [תהלים ע"ד, ח'] וירד מים עד ים, ומלכי שבא כולם מנחה יקריבו וכהנה מיעודים, ובאמת כונתם היתה על בנין בית המקדש העתיד — יה"ר שיהיה בקרוב, אבל דברי הנביאים סתומים, וחשבו ישראל וכל האומות כי הם יעודים על בנין בית המקדש שני, כי כאשר תהיה פקידה בבית שני אז יהיה חל הכל, כל היעודים, ובגלות שבעים שנה כבר תם עונך בת ציון ולא יוסיף להגלותך עוד, וכהנה מיעודים, ולא ידעו כי היתה בימי עזרא פקידה בעלמא, והקב"ה גילה זה לדניאל במראה, כי שבועיים שבעים נחתך כו' [דניאל ט', כ"ד]:

אבל טרם זה, המון הגולה לא ידעו זאת, ואפשר אילו היו ישראל כשרים ביותר, היתה באמת בימי עזרא גאולה נכונה, כאומרם (ברכות ד. סנהדרין צח: סוטה לו.) ראויין היו בימי עזרא לעשות נס וכו', ולכך דברי הנביאים סתומים. ולזאת כי הדבר פומבי כי מקץ שבעים תהיה הגאולה לישראל, וימלכו בכל העולם, והכל עבדים לישראל, אם כן אין המלוכה נחשבת לאחשורוש לכלום, כי בין לילה היה ובין לילה אבד, מחר תהיה הגאולה ויהיה עבד לישראל עם בזוי ושסוי, ויותר קלון מהיותו מלך ויהיה אחר כך בשפלות אומן היהודים מאילו היה הדיוט, ולכך המלוכה נבזית בעיניו לא נחשבת לכלום. אך אחר הגיעה שנת שלש למלכו, ולפי דעתו קרב הזמן ולא בא, אז גאות לבש וחגר עוז במלוכה, כי כעת מלוכה נכונה בידו, ולכך קרא לבית המקדש חוצץ, כי חשב בבנין הבית יתקיים יעוד הנביאים ויהיה עבד לישראל ולא מלך, ולכך נאמר ויהי בימי אחשורוש, ולא נאמר מלך, כי חשב עצמו להדיוט, ואין מלכותו נחשבת לו, אף כי הוא אחשורוש